

### บทที่ 3

#### วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ป๊ะเร่เร่ เพลงร้องพื้นบ้านของชาวนุ้ยฮั้ว : กรณีศึกษาคนตรีชาวนุ้ยฮั้ว อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ” เป็นการศึกษาวิจัยคนตรีในเชิงมานุษยคุรียางควิทยา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และจัดทำรายงานการวิจัยแบบชาติพันธุ์วรรณลักษณะ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการทำงานและวิธีการศึกษา ดังนี้

#### ขั้นตอนและวิธีการเลือกหัวข้อการวิจัย

ในขั้นตอนการคัดเลือกหัวข้อการวิจัยนี้ เริ่มจากผู้วิจัยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาให้ไปสำรวจข้อมูลในภูมิสำเนาเดิมของผู้วิจัย คือ จังหวัดชัยภูมิ จากการสำรวจพบว่า มีประเพณีและพิธีกรรมของกลุ่มชนที่มีคนตรีเข้าไปเกี่ยวข้องของหลายลักษณะ เช่น พิธีกรรมการเรียกขวัญให้คนป่วยที่เชื่อว่าเกิดมาจากการทำผิดผีหรือเกิดจากเจ้ากรรมนายเวรมาทำให้เจ็บไข้ มีชื่อเรียกว่า “พิธีกรรมพระหมอเฒ่าส่งแม่เก่าแม่หลัง” ลักษณะทางดนตรีที่เกี่ยวข้องคือบทร้องในการเรียกขวัญ ร้องโดยผู้ทำพิธี นอกจากนี้ยังมีพิธีกรรมการตั้งศาลเพียงตาให้กับผีไร้ผีนา โดยใช้บทร้องประกอบการทำพิธี และใช้แคนเป่าประกอบ และจากการพิจารณาของผู้วิจัยประกอบกับความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่า ป๊ะเร่เร่ เพลงร้องพื้นบ้านของชาวนุ้ยฮั้วสมควรเลือกมาทำการวิจัย เนื่องจากมีความเหมาะสมกับการศึกษาในเชิงมานุษยคุรียางควิทยา

สำหรับวิธีการในขั้นตอนนี้เริ่มจากผู้วิจัยได้กลับไปสำรวจข้อมูลในภูมิสำเนาเดิมดังที่ได้กล่าวในเบื้องต้น และได้พูดคุยกับผู้คนในหมู่บ้าน และบอกถึงจุดประสงค์ในการสำรวจข้อมูลจึงได้รับคำแนะนำจากผู้คนในหมู่บ้าน (หมู่บ้านโนน ตำบลโนนสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ) แจ้งว่ามีกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งที่มีภาษาพูดแตกต่างจากภาษาหลักของชาวชัยภูมิ (คนชัยภูมิส่วนใหญ่พูดภาษาลาวกลางตระกูล ไต-กะได) และมีการร้องเพลงอีกรูปแบบหนึ่งโดยใช้ภาษาประจำกลุ่ม ซึ่งมีพื้นที่อาศัยอยู่บริเวณอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอเทพสถิตแต่ไม่รู้แน่ชัดว่าเป็นหมู่บ้านใดบ้าง เมื่อได้รับทราบข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยจึงชักชวนอาสาสมัครซึ่งเป็นคนในหมู่บ้านจำนวน 4 คนรวมทั้งผู้วิจัยลงไปศึกษาข้อมูลในเขตอำเภอบ้านเขว้าและอำเภอเทพสถิต โดยใช้วิธีการสอบถามคนระหว่างทางซึ่งได้รับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์มากจนกระทั่งมีผู้แนะนำให้มาพบผู้ใหญ่สงวนผู้ใหญ่บ้าน บ้าน

วังกำแพง ผู้วิจัยได้แนะนำตัวและผู้ร่วมเดินทางแล้วแจ้งวัตถุประสงค์การมาพบครั้งนี้ ผู้ใหญ่สงวนจึงได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่ทำให้ผู้วิจัยได้พบกับแหล่งที่จะทำวิจัย สุดท้ายผู้ใหญ่สงวนได้แนะนำให้ไปพบกับ นายทองพิทักษ์ ยันจตุรัส เป็นสมาชิก อบต.ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นชาวบ้าน บ้านวังอ้ายโพธิ์ ตำบลบ้านไร่ ผู้วิจัยจึงเดินทางไปพบแล้วทำการแนะนำตัวพร้อมกับแจ้งวัตถุประสงค์การเข้ามาพบครั้งนี้โดยบอกด้วยว่ามาตามคำแนะนำของผู้ใหญ่สงวน ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยได้รับทราบข้อมูลเบื้องต้นโดยละเอียดและยังทราบว่ายังไม่มีใครเข้าไปศึกษาเรื่องป๊ะเร่ไว้ในเชิงมานุษยวิทยาหรือสังคมวิทยา ซึ่งทางคณะกรรมการหมู่บ้านและทางอำเภอต้องการให้มีการศึกษาวิจัยเช่นกัน

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาเขียนรายงานอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้รับความเห็นชอบและสนับสนุนให้การศึกษาเกี่ยวกับป๊ะเร่ของกลุ่มชนชาวญ้อและเท่าที่ผู้วิจัยได้ศึกษา และตรวจสอบเอกสารงานวิจัยแล้ว พบว่ายังไม่มีนักวิจัยท่านใดได้เข้าไปศึกษาป๊ะเร่ของกลุ่มชนชาวญ้อในเชิงมานุษยวิทยาหรือสังคมวิทยา มีเพียงแต่ด้านภาษาศาสตร์ที่เข้าไปศึกษาด้านภาษาเท่านั้น จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการทำวิจัยเรื่องนี้ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากหลายฝ่าย ดังนี้

1. นายสมศักดิ์ บัวบุตร อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา ผู้แนะนำเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มชนชาวญ้อ (อาจารย์สมศักดิ์ เรียกว่า “ชาวบน”)
2. นายเปลี่ยน ปีตาทะเน ชาวบ้านโนน ตำบลโนนสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เป็นผู้แนะนำเบื้องต้นก่อนการเดินทางออกสำรวจข้อมูล
3. ผู้ใหญ่สงวน บัวจตุรัส ผู้ใหญ่บ้าน บ้านวังกำแพง ตำบลชีบน อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เป็นผู้ให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการป๊ะเร่ และแนะนำให้ไปพบกับผู้ป๊ะเร่
4. พ่อใหญ่ดอกไม้ ยกจตุรัส ชาวบ้านน้ำลาด ตำบลนาขาม อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ผู้ป๊ะเร่ได้
5. นายทองพิทักษ์ ยันจตุรัส สมาชิก อบต. ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ เป็นกรรมการในเครือข่ายชาวบน ที่ตั้งขึ้นเพื่อจัดรวบรวมเอกลักษณ์ของชาวบน และเป็นผู้ให้ข้อมูล

เกี่ยวกับความเป็นมาของชาวญ้อกั๋นและการปะเร่เร่ ในเบื้องต้น โดยได้นำพาไปพูดคุยกับผู้เฒ่าผู้แก่ ในหมู่บ้าน

### ขั้นตอนและวิธีการรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการประกอบการวิเคราะห์ โดยมีวิธีการรวบรวมข้อมูล 3 ส่วน คือ รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์บุคคล และรวบรวมข้อมูลจากการลงเก็บข้อมูลภาคสนาม ดังนี้

#### 1. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ บทความ และงานวิจัย

เนื่องจากการศึกษายังไม่พบเอกสารทางวิชาการหรือบทความที่เขียนเกี่ยวกับการปะเร่เร่ของชาวญ้อกั๋น ทั้งในเชิงดุริยางควิทยา และ มานุษยดุริยางควิทยา ดังนั้นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมจากเอกสารนั้นจึงเน้นข้อมูลในด้านสภาพทั่วไปของชุมชน ได้แก่ ลักษณะความเป็นอยู่ของกลุ่มชน สภาพบ้านเรือน ลักษณะที่ตั้งของชุมชน การศึกษา การปกครอง การประกอบอาชีพ การบริโภคอาหาร ศาสนา ภาษา การแต่งกาย ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ และการละเล่น

นอกจากนี้ยังได้รวบรวมข้อมูลอื่นๆ ที่มีการวิจัยในเชิงมานุษยดุริยางควิทยาในกลุ่มชนอื่น นอกเหนือจากกลุ่มชนชาวญ้อกั๋น และตำราวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ดนตรีวิทยา การวิเคราะห์ดนตรี ฯลฯ เพื่อนำทฤษฎีต่างๆ มาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล และเพื่อเป็นตัวอย่างการทำวิจัย โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเอกสารและตำราทางวิชาการที่ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้นจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น

- ตำราวิชาการประกอบการสอน และบทความทางวิชาการ ของอาจารย์ ดร.ปัญญา รุ่งเรือง สาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
- วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยาและสาขาที่เกี่ยวข้อง
- กลุ่มเครือข่ายชาวนน ตำบลบ้านไร่ อำเภอสตึก จังหวัดชัยภูมิ

- เอกสารข้อมูลจากสำนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
- เอกสารข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดชัยภูมิ

## 2. รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคล

ได้รับข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการป๊อปปูล่าเรชั่นของชาวนุ้ยฮักและการป๊อปปูล่าเรชั่นของชาวนุ้ยฮัก คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน อาจารย์ในโรงเรียนประจำหมู่บ้าน และชาวนุ้ยฮัก ในเขตอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดชัยภูมิ ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับป๊อปปูล่าเรชั่นที่ได้รับ คือ โอกาสในการป๊อปปูล่าเรชั่น ลักษณะการเล่นป๊อปปูล่าเรชั่น ผู้เชี่ยวชาญการป๊อปปูล่าเรชั่น

ผู้ที่ให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความเป็นมาของชาวนุ้ยฮักและการป๊อปปูล่าเรชั่นของชาวนุ้ยฮัก โดย ผู้วิจัยได้เข้าไปสำรวจข้อมูลและแนะนำตัวพร้อมแจ้งจุดประสงค์การทำงานของ ผู้วิจัย โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากบุคคลหลายฝ่าย ดังนี้

- นายทองพิทักษ์ ยันจตุรัส สมาชิก อบต. ตำบลบ้านไร่ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดชัยภูมิ
- นายพรเทพ สีสองศรีสุวรรณ ผู้ใหญ่บ้าน บ้านวังอ้ายโพธิ์ ตำบลบ้านไร่ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดชัยภูมิ
- นายคุณ ยันจตุรัส ชาวบ้าน บ้านวังอ้ายโพธิ์ ตำบลบ้านไร่ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดชัยภูมิ
- นายดอกไม้ ยันจตุรัส ผู้ป๊อปปูล่าเรชั่น บ้านน้ำลาด ตำบลนาขางลึก อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดชัยภูมิ
- นายณร ยันจตุรัส ผู้ป๊อปปูล่าเรชั่น บ้านน้ำลาด ตำบลนาขางลึก อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดชัยภูมิ
- นางกันยา ศิริสูง อาจารย์ประจำโรงเรียนบ้านน้ำลาด ตำบลนาขางลึก อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดชัยภูมิ
- ชาวบ้านในตำบลบ้านไร่ และตำบลนาขางลึก อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดชัยภูมิ

### 3. รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม

ทำการศึกษาภาคสนามในสถานที่ทำการวิจัย และทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้รู้ การสังเกตการณ์จากเหตุการณ์สำคัญ ๆ โดยบันทึกข้อมูลที่ได้หลายลักษณะ เช่น การจดบันทึก บันทึกวีดิทัศน์ บันทึกเสียง บันทึกภาพนิ่ง ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการทำงานออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

#### 3.1 ขั้นเตรียมตัว

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลทางเอกสารในเมืองต้นแล้ว ได้กำหนดช่วงเวลาในการทำงานภาคสนามโดยการสอบถามถึงช่วงเวลาที่สามารรถเข้าไปเก็บข้อมูลได้สะดวก ไปยัง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ในครั้งแรก ได้เข้าไปศึกษาภาคสนามในระหว่างวันที่ 13 – 14 เมษายน 2546 ซึ่งเป็นช่วงการจัดงาน ประเพณีบุญหอยดอกผึ้ง เมื่อได้กำหนดเวลาที่แน่นอนแล้ว ผู้วิจัยได้จัดเตรียมอุปกรณ์และทีมงาน ดังนี้

- เตรียมทีมงานเพื่อช่วยในการบันทึกข้อมูล จำนวน 6 คน
- เตรียมอุปกรณ์บันทึกข้อมูล
- เตรียมซักซ้อมการใช้อุปกรณ์บันทึกข้อมูล
- เตรียมเครื่องอุปโภคบริโภค
- เตรียมคำถามสำหรับสัมภาษณ์

#### 3.2 ขั้นปฏิบัติการภาคสนาม

เมื่อถึงกำหนดเวลานัดหมายแล้ว ผู้วิจัยและทีมงานเดินทางเข้าไปยังพื้นที่ทำการวิจัย และดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- ไปพบผู้นำหมู่บ้านที่ได้มีการติดต่อล่วงหน้า ประกอบด้วย

1. นายทองพิทักษ์ ยันจตุรัส สมาชิก อบต. ตำบลบ้านไร่
2. นายพรเทพ สี่วงศ์สุวรรณ ผู้ใหญ่บ้าน บ้านวังอ้ายโพธิ์

### 3. ผู้อาวุโสและคนแก่คนเดียวที่ผู้นำหมู่บ้านแนะนำ

- ทำการทักทายพูดคุยกับชาวบ้าน พร้อมกับสัมภาษณ์เกี่ยวกับการทำพิธีในงานบุญหอดอกผึ้ง และสอบถามด้านชีวิตความเป็นอยู่

- เข้าร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตรกับชาวบ้านพร้อมกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การร่วมรับประทานอาหารที่วัดหลังจากพระสงฆ์ฉันเรียบร้อยแล้ว การแห่หอดอกผึ้งรอบหมู่บ้าน การร่วมฟังปี่เร่เร่ในตอนกลางคืน การเยี่ยมชมหมู่บ้าน

- แสวงหาบุคคลสำคัญที่สามารถให้ข้อมูลที่แท้จริงตามวิธีการที่เตรียมไว้

- เก็บและบันทึกข้อมูล ดังนี้

1. เก็บข้อมูลจากการสังเกตการณ์กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมในประเพณีงานบุญหอดอกผึ้ง โดยใช้วิธีสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม

2. เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทั้งแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ โดยสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ หมายถึงผู้ที่มีความรู้ในด้าน

2.1 การปี่เร่เร่

2.2 ประวัติความเป็นมาของชาวนุ้ยฮั้วในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ

2.3 สภาพทั่วไปของชุมชนรวมทั้งลักษณะทางภูมิศาสตร์สังคม วัฒนธรรม

### เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

การได้มาซึ่งบุคคลสำคัญหรือผู้ที่มีความรู้ นั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือก จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในหมู่บ้านที่ได้กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษา โดยมีการตั้งเกณฑ์การคัดเลือกไว้ล่วงหน้า ดังนี้

- เป็นชาวนุ้ยฮั้ว โดยแท้ กล่าวคือ กำเนิดจากครอบครัวที่พ่อกับแม่เป็นชาวนุ้ยฮั้วทั้งคู่หรือหากมีการสมรสต้องสมรสกับชาวนุ้ยฮั้วด้วยกัน

- เป็นผู้ที่ใช้ภาษาญัฮกูร์สื่อสารในครอบครัวและในชุมชนอยู่อย่างสม่ำเสมอ
- เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือจากชาวญัฮกูร์ด้วยตนเอง
- อาศัยอยู่ในแถบอำเภอเทพสถิตตลอดเวลา โดยไม่มีการย้ายถิ่นฐานไปอยู่นอกกลุ่ม
- เป็นผู้มีอายุระหว่าง 45 – 70 ปี
- เป็นผู้ที่มีโอกาสปะเีร่ประกอบกิจกรรมของชุมชนชาวญัฮกูร์ และชุมชนภายนอก (เฉพาะผู้ให้ข้อมูลด้านการปะเีร่)

### วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 คน คือ

1. ผู้ร้องปะเีร่ ชาย 1 คน คือ นายณเธร ขกจัตุรัส
2. ผู้ร้องปะเีร่หญิง 1 คน คือ นางหว่อง เย็นจัตุรัส

ด้วยเหตุที่ในช่วงการบันทึกข้อมูลในห้องบันทึกเสียงและช่วงการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลนั้น นางหว่องมีปัญหาด้านสุขภาพเข้ารับรักษาตัวที่โรงพยาบาลเป็นเวลานาน จึงไม่สามารถให้ข้อมูลได้ผู้วิจัยจึงเข้าไป สัมภาษณ์เพื่อบันทึกข้อมูลจาก นางบิ่ง แถวจัตุรัส ผู้ที่ได้ถูกเอ่ยชื่อเป็นลำดับที่ 2

3. ผู้ให้ข้อมูลด้านประวัติความเป็นมา สังคม วัฒนธรรม คนที่ 1 คือ นายคุณ ยันจัตุรัส
4. ผู้ให้ข้อมูลด้านประวัติความเป็นมา สังคม วัฒนธรรม คนที่ 2 คือ นายข่อย ญาตริรักษา
5. ผู้ให้ข้อมูลด้านสภาพทั่วไปและความเป็นอยู่ คือ นายทองพิทักษ์ ยันจัตุรัส

ซึ่งบุคคลเหล่านี้ได้มาจากการคัดเลือกจากการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ได้แก่ พระสงฆ์  
ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อบต. ครู – อาจารย์ และชาวบ้านในหมู่บ้านทั้ง 11 หมู่บ้าน สัมภาษณ์หมู่บ้านละ  
10 คน เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ว นำข้อมูลที่ได้มาเรียงอันดับ โดยให้ผู้ที่ได้รับการเอ่ยชื่อ  
มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง และผู้ที่ได้คะแนนรองลงมาเป็นอันดับลดหลั่นลงมาเรื่อย ๆ เมื่อจัดเรียง  
อันดับแล้วจึงตรวจสอบข้อมูลที่ได้ให้ตรงตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ในเบื้องต้น โดยให้ผู้ที่มิ  
คุณสมบัติตรงกับ ที่ได้กำหนดไว้มากที่สุดและมีค่าคะแนนเสียงมากที่สุดเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก

จากผลการเข้าไปสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ จำนวน 110 คน ใน 11 หมู่บ้าน ได้ผลสรุปดังนี้

1. บุคคลที่สามารถป๊ะเร่ได้ดีที่สุด (ผู้ชาย) มีผู้ถูกเอ่ยชื่อเพียง 2 คนเท่านั้น คือ
  - 1.1 นายณเร ชกจตุรัส มีผู้ตอบ 72 คน
  - 1.2 นายดอกไม้ ชกจตุรัส มีผู้ตอบ 38 คน
2. บุคคลที่สามารถป๊ะเร่ได้ดีที่สุด (ผู้หญิง) มีผู้ถูกเอ่ยชื่อจากมากที่สุดเรียงลำดับจำนวน  
ลดหลั่นกันตามลำดับ คือ
  - 2.1 นางหว่อง เย็นจตุรัส มีผู้ตอบ 61 คน
  - 2.2 นางบิ่ง แถวจตุรัส มีผู้ตอบ 33 คน
  - 2.3 คนอื่น ๆ มีผู้ตอบ 16 คน
3. บุคคลที่สามารถเล่าประวัติความเป็นมาของชาวญ้อได้ดีที่สุดมีผู้ถูกเอ่ยชื่อมากที่สุด  
และเรียงลำดับลดหลั่นกันไป ดังนี้
  - 3.1 นายคุณ ยันจตุรัส มีผู้ตอบ 65 คน
  - 3.2 นายช้อย ญาติรักษา มีผู้ตอบ 29 คน
  - 3.3 นายทองพิทักษ์ ยันจตุรัส มีผู้ตอบ 9 คน
  - 3.4 คนอื่น ๆ 7 คน



เมื่อคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักได้จากวิธีการข้างต้นจึงทำการสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลโดยวิธีการบันทึกข้อมูลที่ใช้นั้น บันทึกโดย

- การถ่ายภาพนิ่ง
- การถ่ายภาพเคลื่อนไหว
- การบันทึกเอกสาร
- การบันทึกเสียง ทั้งบันทึกในสนามจริงและบันทึกในห้องบันทึกเสียง

ข้อมูลที่ได้บันทึก ประกอบด้วย

- สภาพทั่วไปของชุมชน ประกอบด้วย ลักษณะทางภูมิศาสตร์ การตั้งบ้านเรือน ประวัติความเป็นอยู่ทั่วไป อาชีพ ภาษา การแต่งกาย การทำพิธีบุญหอดอกผึ้ง การละเล่นพื้นบ้าน
- การปี่เร่เร่ ประกอบด้วย ลักษณะการเล่น เสียงร้องปี่เร่เร่ ประวัติความเป็นมา ความสำคัญที่มีต่อชุมชน เนื้อหาและเรื่องราวการร้อง เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบ

#### ขั้นตอนและวิธีการเรียบเรียงข้อมูล

1. ถอดความข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จากเครื่องบันทึกเสียง และเครื่องบันทึกภาพเคลื่อนไหว แล้วจัดพิมพ์เรียงลำดับเนื้อหาเป็นลายลักษณ์อักษร
2. นำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าทุกส่วนมารวมกันแล้วแยกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ตามเนื้อหา
3. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทุกๆด้าน แล้วจัดเป็นกลุ่มข้อมูล
4. จัดเพิ่มเก็บภาพนิ่งโดยแยกชุดภาพออกเป็นเนื้อหาและเรียงลำดับเหตุการณ์ตามเวลาที่เกิดขึ้น
5. ทำสำเนาภาพเคลื่อนไหว(วีดิทัศน์)

6. ศึกษาวิธีการตัดต่อภาพเคลื่อนไหวและ ตัดต่อภาพเคลื่อนไหวตามเวลาที่เกิดขึ้นของเหตุการณ์ต่าง ๆ
7. บันทึกโน้ตเพลงที่ได้บันทึกเสียงมาในรูปแบบโน้ตไทยและโน้ตสากลพร้อม สัญลักษณ์อื่น ๆ ที่สื่อความหมายได้
8. แปลความหมายของการร้องปี่เร่เร่ออกมาเป็นภาษากลาง (แปลบางบทเพื่อเป็นตัวอย่าง)
9. เรียบเรียงข้อมูลโดยนำเนื้อหาในเรื่องต่าง ๆ มาประกอบกันแล้วนำมาเสนอในรูปแบบความเรียงเชิงชาติพันธุ์วรรณลักษณะ (Ethnography)

### ขั้นตอนและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลทุกส่วนมาทำการวิเคราะห์ โดยแยกเนื้อหาการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ

1. ประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชน เป็นการวิเคราะห์โดยการนำข้อมูลที่ได้เรียบเรียงแล้ว มาแยกประเด็นย่อย ๆ ประกอบด้วย ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ประวัติ การปกครอง วัฒนธรรมความเป็นอยู่ อาชีพ ภาษา การแต่งกาย ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ การละเล่น เพื่อให้เห็นสภาพความเป็นจริงของชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แล้วศึกษาวิเคราะห์ถึงความเปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งผลทางสังคมที่มีต่อปี่เร่เร่ โดยศึกษาประวัติความเป็นมาของการปี่เร่เร่ศึกษาบทบาทของการปี่เร่เร่ที่มีต่อกลุ่มชนชาวญ้อ ศึกษาถึงสถานะของปี่เร่เร่ในปัจจุบันและปัจจัยที่ส่งผลต่อสถานะดังกล่าว
2. ประเด็นทางดนตรี เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทางดนตรีที่ได้จากการบันทึกและข้อมูลที่ได้เรียบเรียงแล้ว โดยมีขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้
  - 2.1 ศึกษาการถ่ายทอดปี่เร่เร่
  - 2.2 ศึกษาเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการปี่เร่เร่ โดยศึกษาถึงความเป็นมา ประเภท ลักษณะรูปร่าง วัสดุที่ทำ แหล่งผลิต

### 2.3 ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการร้องปะเร่เร่ ดังนี้

- สื่อสร้างเสียง วิเคราะห์ ประเภทเสียง ชนิดของเสียง ปริมาณของเสียง
- ท่วงทำนอง วิเคราะห์ ระบบเสียง มาตราเสียง กลุ่มเสียง ช่วงเสียง รูปลักษณ์  
ท่วงทำนอง โครงสร้างวลี การประดับตกแต่งทำนอง เนื้อร้อง การเอื้อน
- จังหวะ วิเคราะห์ การตกจังหวะ การเน้นจังหวะหนักเบา อัตราจังหวะ จังหวะ  
เฉพาะ กระสวนจังหวะ
- ความเร็ว
- พื้นผิว
- รูปแบบ

### ขั้นตอนและวิธีการรายงานผลการวิจัย

เมื่อทำการเรียบเรียงข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยใน 2 รูปแบบ คือ 1. เอกสารวิทยานิพนธ์ 2. CD-Rom แสดงภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง และเสียง โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ประกอบการทำงาน ดังนี้

- |                                  |                                |
|----------------------------------|--------------------------------|
| 1. Program Microsorf Word        | เพื่อพิมพ์วิทยานิพนธ์          |
| 2. Program Microsorf Excel       | เพื่อพิมพ์วิทยานิพนธ์          |
| 3. Program Microsorf Power Point | เพื่อจัดทำรูปแบบการนำเสนองาน   |
| 4. Program Photo plus 4          | เพื่อตกแต่งภาพนิ่ง             |
| 5. Program Ulead Video Studio    | เพื่อตัดต่อภาพเคลื่อนไหว       |
| 6. Program Cool Edit Pro         | เพื่อตัดต่อเสียง               |
| 7. Program Nero Burn Rom         | เพื่อบันทึกข้อมูลลงใน CD - Rom |